

**PROGRAM MERYTORYCZNY
KONKURSU POLONISTYCZNEGO
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
w roku szkolnym 2017/2018**

I. CELE KONKURSU

- kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy polonistycznej,
- wdrażanie do biegłego posługiwania się wiedzą w rozwiązywaniu zadań problemowych,
- kształcenie wykorzystania wiedzy polonistycznej w praktyce,
- rozwiązywanie problemów o charakterze naukowym w zakresie wiedzy polonistycznej,
- rozbudzanie ciekawości poznawczej i motywacji do dalszego uczenia się,
- popularyzacja aktualnych osiągnięć nauki,
- poszerzanie wiedzy uczniów z zakresu odbioru i interpretacji tekstów kultury,
- pogłębienie refleksji uczniów o dziele sztuki (w tym literackim) i przygotowanie ich do pełnego i głębokiego uczestnictwa w kulturze,
- przygotowanie uczniów do samodzielnego, krytycznego myślenia i interpretowania różnych dzieł w oparciu o przesłanki w nich zawarte,
- podnoszenie poziomu świadomości językowej, funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku i zróżnicowaniu stylistycznym polszczyzny,
- podnoszenie poziomu kompetencji w zakresie tworzenia własnych tekstów,
- kształtowanie postawy szacunku wobec dziedzictwa narodowego i światowego,
- przygotowanie do dojrzałej i samodzielnej oceny tekstów kultury (w tym kultury popularnej) pod względem estetycznym i etycznym,
- promowanie szerokich zainteresowań humanistycznych i wybitnych uzdolnień młodzieży.

II. WYMAGANIA KONKURSU

- Na wszystkich etapach edukacyjnych uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami określonymi w *Celach kształcenia - wymaganiach ogólnych* podstawy programowej kształcenia ogólnego w części dotyczącej przedmiotu język polski na III etapie edukacyjnym zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977)] ze szczególnym uwzględnieniem tych mieszczących się w zakresie:
 - czytania i odbioru tekstów kultury, w tym tekstów o charakterze popularnonaukowym (określenia tematu i myśli przewodniej tekstu, odczytywania przesłania tekstu i intencji wypowiedzi, np.: aprobaty, dezaprobaty, negacji, perswazji, prowokacji, manipulacji, odróżniania treści istotnych od drugorzędnych, faktów od opinii, informacji od komentarza, fikcji od prawdy, odkrywania i nazywania sensów dosłownych, przenośnych, symbolicznych, alegorycznych, uniwersalnych),
 - tworzenia własnych tekstów (adekwatnych do polecenia, precyzyjnych i funkcjonalnych, poprawnych pod względem językowo-stylistycznym w formie dłuższej i krótszej, z wykorzystaniem wiedzy o stylach polszczyzny i gatunkach wypowiedzi, np. dedykacji, streszczenia, notatki prasowej, hasła

- słownikowego i encyklopedycznego, tekstu reklamowego, opisu sytuacji, dzieła sztuki, przeżyć wewnętrznych, charakterystyki postaci filmowej, literackiej lub rzeczywistej, charakterystyki porównawczej, recenzji, rozprawki, listu), z uwzględnieniem elementów stylu artystycznego,
- uwzględniania w analizie specyfiki tekstów kultury przynależnych do następujących rodzajów sztuki: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych (np.: gatunki filmowe, plany, ujęcia, gatunki muzyczne, znaczące elementy tekstów plastycznych),
 - wartościowania (na podstawie podanych tekstów kultury formułowania ponadczasowych zagadnień egzystencjalnych, np.: miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość),
 - funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku (rozpoznawania słownictwa ogólnonarodowego i słownictwa o ograniczonym zasięgu, rozpoznawania relacji semantycznych i stylistycznych między wyrazami, analizy wypowiedzi pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, posługiwania się wiedzą z zakresu fleksji i słowotwórstwa),
 - posługiwania się bogatym i zróżnicowanym słownictwem (w tym operowania słownictwem z różnych kręgów tematycznych),
 - dokonywania starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie (poprawienia ewentualnych błędów językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).
- Od ucznia wymaga się znajomości lektur z podstawy programowej oraz tekstów kultury zawartych w wykazie dołączonym do programu.
 - Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami ponadprogramowymi w zakresie:
 - pogłębionej interpretacji tekstów kultury (samodzielnego stawiania tez interpretacyjnych, także w interpretacji porównawczej, i dowodzenia ich na podstawie przesłanek zawartych w tekście, wykorzystywania w interpretacji kontekstów, w tym kontekstu historycznoliterackiego, biograficznego i filozoficznego, dostrzegania w czytanych utworach cech charakterystycznych dla określonej epoki),
 - pogłębionej analizy tekstów kultury (posługiwania się w omówieniu podanych dzieł literackich pojęciami z zakresu teorii literatury, także spoza podstawy programowej, takimi jak np.: groteska, oksymoron, hiperbola, a także inne, związane z omówieniem tekstów z listy lektur, w sposób precyzyjny i funkcjonalny, wskazywania środków stylistycznych i ich funkcji w tekście, wykorzystywania analizy do interpretacji tekstów kultury),
 - podejmowania dyskursu porównawczego (rozpoznawania zasady zestawienia tekstów, opisywania sposobu funkcjonowania uniwersalnych mitów, symboli, wątków, motywów i toposów w poszczególnych tekstach kultury, posługiwania się terminologią z zakresu interpretacji porównawczej, np.: parafraza, parodia, trawestacja, intertekstualność),
 - charakteryzowania różnych poziomów funkcjonowania tekstów kultury (definiowania kultury popularnej i wysokiej, zauważania i rozumienia ich wzajemnych relacji),
 - tworzenia własnych tekstów (w tym eseju, artykułu publicystycznego, przemówienia),
 - dokonywania różnorodnych działań na cudzym tekście (np.: streszczanie, parafrazowanie, sporządzanie notatki),
 - funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku (w tym dostrzegania różnic językowych wynikających ze zmian historycznych).

III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

TEMAT PRZEWODNI KONKURSU W ROU SZKOLNYM 2017/2018 *WIELKIE TAJEMNICE*

TEKSTY KULTURY OBOWIĄZUJĄCE NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KONKURSU

ETAP I (szkolny)

Tajemnice nieba i ziemi

Na I etapie konkursu wymagana jest znajomość wybranych treści podstawy programowej kształcenia ogólnego dla II etapu edukacyjnego¹ oraz wiedza i umiejętności poszerzające w opisanych wymaganiach programu konkursu .

Literatura:

Antoni Malczewski, *Maria*, wyd. dowolne.

Jules Verne, *20 000 mil podwodnej żeglugi*, wyd. dowolne.

Ransom Riggs, *Osobliwy dom pani Peregrine*, wyd. dowolne.

Bolesław Leśmian, wybrane wiersze z tomu *Łąka*, w tym: *Łąka*, *Ballada bezludna*, *Noc bezsenna*.

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, wybrane wiersze z tomu *Pocałunki*, w tym: *Plaża w nocy*, *Wybrzeże*, *Syreny*, *Huragan*.

Dzieła malarskie:

wybrane obrazy Józefa Mehoffera, w tym: *Dziwny ogród*, *Słońce majowe*, *Zwarzony ogród*, *Jezioro jesienią*.

Film:

Avatar, reż. James Cameron, 2009.

ETAP II (rejonowy)

Tajemnicze opowieści

Obowiązuje znajomość zagadnień i lektur z I etapu (szkolnego), a ponadto:

Literatura:

Mark Haddon, *Dziwny przypadek psa nocną porą*, wyd. dowolne.

Agatha Christie, *Tajemnicza historia w Styles*, wyd. dowolne.

Cyprian Kamil Norwid, *Tajemnica Lorda Singleworth*, wyd. dowolne.

Umberto Eco, *Imię róży*, wyd. dowolne.

Edgar Allan Poe, *Kruk*, tłum. Zenon Przesmycki, wyd. dowolne.

Dzieła malarskie:

Wybrane obrazy Caspara Davida Friedricha, w tym: *Dwaj mężczyźni kontemplujący księżyc*, *Mężczyzna i kobieta kontemplujący księżyc*

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977)

Film:

Osada, reż. M. Night Shyamalan, 2004.

ETAP III (wojewódzki)

Poznać siebie – największą znać tajemnicę

Obowiązuje znajomość zagadnień i lektur z I etapu (szkolnego) i II etapu (rejonowego), a ponadto:

Literatura:

George Byron, *Giaur*, tłum. Adam Mickiewicz, wyd. dowolne.

Oscar Wilde, *Portret Doriana Graya*, tłum. Maria Feldmanowa, wyd. dowolne.

Henryk Ibsen, *Dzika kaczka*, tłum. Waleria Marrené, wyd. dowolne.

Herman Melville, *Moby Dick*, tłum. Bronisław Zieliński, wyd. dowolne.

Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki, wybrane wiersze z tomu *Piosenka o zależnościach i uzależnieniach*, w tym: XVII, XIX, XXIV.

Dzieła malarskie:

Wybrane obrazy Fridy Kahlo, w tym *Dwie Fridy*, *Autoportret z naszyjnikiem*, *Moi dziadkowie*, *moi rodzice i ja*.

Film:

Siedem minut po północy, reż. Juan Antonio Bayona, 2016.

Sugerowane lektury pomocnicze:

Władysław Kopaliński, „Słownik symboli”, Warszawa 1990.

Władysław Kopaliński, „Słownik mitów i tradycji kultury”, Warszawa 1985.

Jerzy Płażewski, „Język filmu”, Warszawa 2004.

„Podręczny słownik terminów literackich”, red. Janusz Sławiński, Warszawa 1996.

IV. INFORMACJA DLA UCZNIĄ DOTYCZĄCA WARUNKÓW KONKURSU

Na konkurs polonistyczny uczeń przynosi ze sobą wyłącznie przybory do pisania: pióro lub długopis oraz linijkę.

Podczas konkursu zabrania się wnoszenia na salę wszelkich urządzeń elektronicznych.